

Секція 7.

Васильєва Л. М.,

д.н.держ.упр., професор, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
м. Дніпро

ПОНЯТТЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Форма контролю громадського суспільства за державним апаратом є спеціалізованим напрямом контролю, що здійснюється визначеними в нормативних правових актах суб'єктами громадського суспільства за відсутності у них державно-владних повноважень у межах, встановлених відповідними нормами права.

Виходячи з вищенаведеного визначення та на основі інституційного критерію, перш за все, слід виділити таку форму контролю громадського суспільства за державним апаратом, як громадський контроль.

Громадський контроль загалом можна визначити як механізм реалізації окремими членами громадського суспільства спостереження, оцінки та коригування діяльності інститутів державної влади з метою підвищення ефективності їх роботи [4]. Ключова ідея громадського контролю передбачає участь та залучення керованих суб'єктів у безпосередній процес управління громадським життям.

Прообразом поняття «громадський контроль» стало грецьке слово *polites*, тобто «громадянин» і в буквальному перекладі означає «мешканець міста» [3]. Виходячи з цього, можна стверджувати, що в понятті «громадський» закладено основи для максимальної персоніфікації суб'єкта. Саме тому дефініція «громадський контроль» має на увазі індивідуальну, особисто усвідомлену потребу громадянина у реалізації функцій соціального управління та контролю за інститутами державної влади.

Піддаючи аналізу феномен громадського контролю, можна виявити, що дане явище у повноцінному вигляді існує в зрілих демократичних державах, де «громадський контроль розуміється як «класична демократична процедура, яка є однією з основ демократичного устрою» і як «спосіб забезпечення сталого розвитку соціальної системи» [1].

Варто також відзначити і не випадкову смислову суміжність понять «громадський контроль» та «громадянське суспільство». Виходячи із положення про те, що вітчизняне громадянське суспільство ще тільки проходить етапи становлення та інституціоналізації, вважаємо, що поки що передчасно говорити про остаточне формування системи громадського контролю в Україні.

Виступаючи як специфічний спосіб управління суспільством, громадський контроль має деякі відмітні характеристики.

По-перше, саме в рамках громадського контролю генеруються та акумулюються інтереси та потреби всіх членів суспільства на сукупний суспільний інтерес. Іншими словами, складання окремих приватних інтересів призводить до виникнення єдиної суспільної волі. Стосовно даного аспекту слід також зазначити, що громадський контроль згладжує та усуває протиріччя між інтересами різноманітних соціальних груп, приводячи їх у стан певного балансу та єдності.

По-друге, громадський контроль безпосередньо пов'язаний з громадянським суспільством як із осередком найактивніших членів суспільства, оскільки суб'єктами громадського контролю є найбільш свідомі члени громадянського суспільства. Існує явна закономірність між превалюванням партикулярних інтересів державних структур громадськими та ступенем участі інтелектуальних ресурсів громадянського суспільства у діяльності з контролю [2]. Тобто виділення подібних ресурсів зі сфери державного управління призводить до боротьби з деструктивними явищами в державному апараті.

Ще раз зазначимо, що контроль реалізують активні громадяни, які виявляють власну ініціативу та діють індивідуально. В даному випадку ключовим моментом є те, що участь у громадському контролі не пов'язана з виконанням своїх посадових обов'язків громадянами. В рамках контрольної діяльності громадяни функціонують виключно як вільні та самостійні суб'єкти, які прагнуть виявити будь-які порушення чи відхилення у сфері державного управління, а потім звернути увагу громадськості та влади на подібні випадки, а також за можливості запропонувати потенційні варіанти вирішення виявлених проблем.

По-третє, громадський контроль виступає як невід'ємна функція громадянського суспільства, що передбачає, що громадяни в рамках певної соціальної активності безпосередньо беруть участь у публічній комунікації з владою.

Отже, громадський контроль саме як система спостереження окремих громадян за рішеннями і діями державно-владних структур лише формується. Більшість громадян об'єктивно не готові брати участь у цьому масштабному процесі. Пов'язано це з тим, що є серйозні чинники, що перешкоджають повноцінному розвитку механізмів і процедур контролю.

Список використаних джерел:

1. Бублій М.П. Особливості здійснення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. № 5(1). С. 14-18.
2. Неугодіков А.О. Громадський контроль за діяльністю суб'єктів публічної адміністрації: наближення до міжнародних стандартів. *Lex Portus*. 2019. №6. С. 66-77.
3. Ніронка Ю. Сутність громадського контролю за діяльністю органів публічної влади. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Випуск 2 (18).

C.67-71.

4. Савченко О.В. Співвідношення терміна «громадський контроль» з іншими суміжними правовими категоріями. *Науковий вісник Дніпр. держ. ун-ту вн. справ.* 2013. № 3. С. 77-83.